

TAJNÉ DĚJINY OBJEVOVÁNÍ AMERIKY

||| Zdeněk Kalkus |||

Tajné dějiny objevování Ameriky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Zdeněk Kalkus
Tajné dějiny objevování Ameriky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

TAJNÉ DĚJINY
OBJEVOVÁNÍ AMERIKY
Zdeněk Kalkus

Fotografie na obalu: © pingebat / Shutterstock.com; © Regina Bilan / Shutterstock.com;
© LoveDesignShop / Shutterstock.com; © Julia Henze / Shutterstock.com

Copyright © Zdeněk Kalkus, 2020

ISBN: tištěné verze 978-80-264-3063-6

ISBN: e-knihy 978-80-264-3141-1 (1. zveřejnění, 2020)

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval především své manželce Beátě za trpělivost a vytvoření vhodného zázemí pro sepsání knihy, dále za vyhledávání a klasifikaci zdrojů a za uspořádání mé rozsáhlé, leč ne zcela přehledné knihovny. Mnohdy jsem ani netušil, že hledaný titul již vlastním.

Dále bych chtěl poděkovat svým dětem, Terezce, Barborce a Ondrovi, které i přesto, že mají svých starostí a povinností víc než dost, mi pomohly svým nadhledem a radou překonat určitá období při psaní knihy, během nichž jsem váhal a polevoval ve svém „tvůrčím úsilí“ a pochyboval o smyslu svého konání. Jejich postřehy a připomínky byly často přínosem.

Poděkování	3
Prolog	6
1. Moře – tajuplný most bohů	9
2. Amerika – Nový svět	16
2.1 Osídlení Ameriky	16
2.2 Tajemní bílí Indiáni	20
2.3 Indiánské legendy a tradice	28
3. Objevitelské soupeření Španělska a Portugalska	37
3.1 Záhadný Kryštof Kolumbus	37
3.2 Portugalci v Americe	51
3.3 Španělé před Kolumbem	59
3.4 Církev v objevitelské misi	65
4. Mezi historií a mýtem: Plavby k vybájeným zemím?	70
4.1 Hledání ztraceného ráje	70
4.2 Legendární země a ostrovy	74
4.3 Starodávné mapy: Předkolumbovská kartografie	80
5. Cestovatelé ve středověku	92
5.1 Italové	92
5.2 Francouzi v Americe	98
5.3 Baskové v Americe	106
5.4 Guančové	111
5.5 Templáři	113
5.6 Arabové a Afričané v Americe	117
5.7 Osmanští Turci	123
6. Křesťanští průkopníci v námořních objevech	128
6.1 Keltové a Irové v Americe	128
6.2 Vikingové v Americe	134
6.3 ... a v Jižní Americe?	147
6.4 Indiáni v Evropě	156

7.	Do Ameriky přes Pacifik	160
7.1	Číňané a Japonci	160
7.2	Ainuové	166
7.3	Kontakty v Pacifiku	168
7.4	Mongolové	173
7.5	Rusové	178
8.	Antičtí návštěvníci Ameriky	181
8.1	Řekové a Římané v Americe	181
8.2	Féničané a Kartaginci v Americe	193
8.3	Etruskové	201
8.4	Tartessané	205
9.	Další starověcí námořníci v Americe	210
9.1	Egyptané v Americe	210
9.2	Mořské národy	218
9.3	Garamantové: tajemný pouštní lid	222
9.4	Doly krále Šalamouna	224
9.5	Hebrejci a Židé	232
9.6	Sumerové v Americe	237
10.	Kontakty v prehistorii	241
10.1	Původní obyvatelé Evropy	241
10.2	Pelasgové	245
10.3	Megalitická civilizace	249
10.4	Ztracené kontinenty: Atlantida	257
11.	Závěr	264
	Bibliografie	272
	Poznámky	279

PROLOG

„Kolumbus byl poslední, kdo do Ameriky doplul.
Byl ale první, kdo to řekl!“

TATO KNIHA NEMÁ AMBICE BÝT VĚDECKÝM POJEDNÁNÍM ani historicky fundovaným dílem s přesně doloženými fakty a nepopíratelnými důkazy. Celý život jsem i díky svému zaměstnání cestoval a vždy projevoval zájem o cizí kraje, o poznávání minulosti jiných národů, o bádání nad „tajemnými věcmi“. Zajímal jsem se o historii obecně se všemi variantami možného střetávání různých společenstev, kultur a impérií. Zajímaly mě nadnesené teorie a otázky charakteru „co kdy-by“, „co bylo předtím než“, spřádal jsem si sám pro sebe alternativní historie s fantazií vyvolanou zajímavými fakty, záhadami a nápady.

Dlouhá léta jsem shromažďoval data a zajímavosti o cestách dávných předků, podklady o záhadách různého typu, o nálezích předmětů a artefaktů z dávné historie na místech, kde by rozhodně být neměly. Seznamoval se s názory a interpretacemi různých autorů, hovořil s lidmi a vytvořil si archiv, který se ve své rozmanitosti může srovnávat s databází některých malých badatelských center.

Výsledkem jsou úvahy o méně známých aspektech toho, co se snad mohlo v dějinách národů, civilizací a kultur udát. Lidský rozlet a touha po poznání nezná hranic. Omezovat fantazii a odvahu našich předků vyrazit za odhalováním neznámého, za dobrodružstvím, je nedůstojná forma postoje k tomu, co bylo do jisté míry prubířským kamenem v rozvoji naší civilizace. Jedná se o jistou formu adrenalinu, o kterém se s takovou moderní nadsázkou a chloubou hovoří dnes.

Čím více jsem se prodíral spleť rozmanitých informací, záznamů a objevů různých badatelů, tím více vyvstávaly před mýma očima nejenom dovednosti a schopnosti našich předků plavit se přes světová moře, ale i existence zavedených námořních tras mezi různými civilizacemi přes vody světových oceánů. Tyto informace se postupně skládaly jako lepoporelo do skutečné historie civilizačních pohybů lidstva. Čím více jsem se seznamoval s fakty a dostával k informacím a názorům z různých zdrojů, tím více jsem byl přesvědčen, že světová moře byla v průběhu historie lidstva brázděna loděmi všemožných kultur a civilizací. Fakt, že se to oficiální věda zdráhá uznat, je zjevně výsledkem striktnosti vědeckých zásad týkajících se poskytnutí a akceptování důkazů. Neortodoxní názory a pohledy předkládané odvážnými a jinak uvažujícími historiky, cestovateli, misionáři, amatérskými badateli a laiky mohou však mít také svůj smysl. Některé důkazy jsou v rámci historie sice nenávratně ztraceny, ale to neznamená, že by vybrané hypotézy měly být zcela opomíjeny. I přílišný skepticismus může být ke škodě. Starodávné mince na místo nálezu schválně někdo pohodil, těžké kamenné kvádry někdo pracně sestavil do podoby starodávných

megalitů, reliéfy chrámů a stél někdo zručně napodobil podle fotografií z druhého konce světa, mapy někdo zfalšoval podle jiných geografických předloh, do nepoddajných kamenů jiný falzifikátor náročně vytesal výjevy z dávných časů... Ale budiž.

CHTĚL JSEM VYTVOŘIT KNIHU, jež by byla čtivým souborem všech možných názorů na danou problematiku, od těch naprosto nevyvratitelných a všeobecně uznávaných až po ty, které jsou považovány za úsměvné (v lepším případě) a fantasmagorické až bláznivé. I tyto druhé pohledy někdo vytvořil, vymyslel, vyplodil a pustil do světa. Lze o nich pochybovat, lze se jim posmívat, lze nad nimi mávnout rukou, ale jsou tady a je dobré o nich vědět a zamyslet se nad jejich (i)rationalitou. O tento trochu jiný pohled na historii, který i tak může být podnětný, a může mít dokonce i svůj význam, bych se chtěl se čtenářem podělit.

V této knize se tedy nezdráhám uvádět i excentrické verze, hypotézy a názory, které mohou někdy vyvolávat chápavý úsměv, jindy oprávněné rozhořčení a nad nimiž může zůstat rozum stát (ve víře, že by soudný člověk jistě nemohl něco takového tvrdit). Myslím ale, že to vše je součástí vyobrazení dané problematiky, samozřejmě s poukazem na to, že utajování historických skutků opravdu probíhalo a vedlo k vymýšlení mnohdy až nesmyslných vysvětlení. Rozmanitost pohledů na stejný jev nám ukazuje hloubku myšlení a je dokladem velikosti lidské mysli, která se nedá svázat stereotypy a nechá se unášet svou vlastní fantazií a touhou ozřejmit si neznámé, nemožné, nepochopitelné a nevysvětlitelné. Tuto schopnost lidské mysli shledávám obdivuhodnou.

Ačkoliv historiografie uvádí, že Kryštof Kolumbus či Vikingové byli prvními „objeviteli“, kteří vstoupili na americký kontinent, na základě prostudovaných různorodých záznamů a zpráv předkládám čtenáři možnou alternativní vizi objevování nového světadílu. Cílem této knihy je proto předně zmapovat cesty mořeplavců různých kultur a civilizací do Ameriky, které se uskutečnily v průběhu dlouhé historie ještě před jejím objevením italským mořeplavcem ve španělských službách.

Možná že odborník, ba i pečlivý čtenář najdou v díle některé nepřesnosti nebo rozpory, ale tyto nedokonalosti jsou dány rozmanitostí názorů a pohledů, s nimiž jsem přišel do styku a které jsem ať už vědomě, či nedopatřením nekorigoval. A soudím, že by to ani nebylo správné, kdybych tak činil.

V některých částech mého výkladu dochází k prolínání faktů a sporných představ. Pozorný čtenář tuto skutečnost jistě zaregistruje. Jsem si toho ve většině případů sám vědom, ale z hlediska informovanosti čtenáře jsem považoval za důležité připomenout daný fakt i v jiné souvislosti. Zároveň jsem byl veden snahou připomenout také českou stopu v objevitelské epopeji či její ztvárnění v českém uměleckém a vědeckém dědictví.

Snažil jsem se pohlédnout na danou událost či skutek z jiného úhlu, jinou optikou posuzování s cílem zbořit mýty, které naši historii stereotypně a často doprovázejí a svazují a svým způsobem

Tajné dějiny objevování Ameriky

nás odvádějí od možnosti dopátrat se možná skutečné podstaty dějů, které se v průběhu věků na naší planetě odehrávaly. Záměrem knihy není ani tak poskytovat důkazy a podávat věrohodná vysvětlení, jako spíše klást otázky, upozornit na nejasnosti a zamyslet se nad našimi dějinami v trochu jiné perspektivě, jsme-li toho alespoň trochu schopni.

TATO KNIHA JE URČENA především čtenářům, kteří se zajímají o málo prozkoumané, ale o to působivější stránky naší historie, čtenářům-snilkům a čtenářům-hledačům, jimž touha nořit se do neprobádaných vod historie činí radost a potěšení. Právě pro ně je zde předestřeno panorama témat, která z rozsahových důvodů nemohla být více rozvedena, ale která, pokud čtenáře uchvátí a nadchnou, mohou pro něj být výzvou k dalšímu pátrání.

Nejdříve se podíváme do Ameriky, na její osídlení, zvláštnosti jejích obyvatel a mýtů, které naznačují, že kontakty mezi tímto světadílem a zbytkem světa existovaly dávno před Kolumbovým objevem. Poté se začneme pozvolna nořit proti proudu času od Kolumbovy plavby do historie možných objevných cest různých národů do Ameriky, ale i cest, třebaže víceméně náhodných, původních obyvatel Ameriky do Evropy a Asie. Postupně doputujeme až do dávných dob naší historie a prehistorie, v nichž lidé, stejně jako my dnes, měli své touhy a sny o šťastném spokojeném životě. Čtenáře na toto unikátní dobrodružství vřele zvu.

1. MOŘE – TAJUPLNÝ MOST BOHŮ

„Moře dává novou naději tak, jako spánek dává sny.“

– KRYŠTOF KOLUMBUS

S MINULOSTÍ, JAK NÁM JI PŘEDKLÁDAJÍ OFICIÁLNÍ DĚJINY, není cosi v pořádku. Byla totiž zřejmě daleko dobrodružnější a úchvatnější, než jak nám tvrdí učebnice. Svědectví z dávných dob se stávají středobodem úvah o původu a vývoji naší civilizace a zavdávají množství podnětů, které vzbuzují naši zvědavost a nutí k přemýšlení.

Moře, *pons divinus* antických klasiků, člověka přitahovalo odjakživa. Touha po dobrodružství, vidina bohatství, přání poznávat vzdálené a záhadné země, ale především otázka přežití a zajištění obživy člověka již od pradávných dob poháněly na jeho cestě za dobytím a ovládnutím nejtajemnějšího prostoru na Zemi – moře. Oceány pokrývají povrch naší planety téměř ze tří čtvrtin. Kdyby se byl člověk býval neodvážil na moře, nikdy bychom naši Zemi ve své celistvosti nepoznali. Jaké pohnutky přiměly naše předky, aby se vydali do nebezpečných dálav světových moří? Byl to neklid a touha poznávat nepoznané, odhalovat tajemství obzorů a toho, co se skrývá za nimi? Nebo to byla nutnost a člověk se plavil stovky mil za účelem přežití – aby si opatřil obživu? Stála snad za zrodem mořeplavectví hrdost a vůle přemoci mořské nástrahy, kterým byl člověk vystaven již od pradávna? Nebo vyhnala naše předchůdce na moře potřeba obchodovat a udržovat ekonomické vztahy s jinými národy?

Tento odvěký zápas člověka s vodními živly nalézáme již v biblických příbězích, když Hospodin Noemovi přikazuje, aby za účelem přečkání velké potopy postavil loď. Jedním z prvních lidí, kteří se vydali na moře, musel být s největší pravděpodobností rybař, který vyplul z některé z rybářských vesniček na břehu moře. Poznal mořské proudy, vítr, který může lodě pohánět a který umožňuje vydat se na větší vzdálenosti. A tak se rozvíjelo umění, které nazýváme mořeplavectví.

Kromě rybaření se s postupem času začala rozvíjet další dovednost – umění obchodu. Lodě se tak staly dopravními prostředky a sloužily k uložení nákladu, který se přepravoval po různých trasách z místa vytvoření produktu do místa jeho spotřeby a užití. Lodě se zdokonalovaly a jejich majitelé a provozovatelé byli nuceni, aby zboží bylo na místě včas. Plavidla tak začala být vybavována vesly na obou bocích. A k tomu bylo zapotřebí veslařů, nejdříve dobrovolných, posléze přinucených k veslování. Zprvu se jednalo o zajatce, následně odsouzenec... a nakonec otroky. Nebudeme přehánět, budeme-li tvrdit, že tento důvod vzniku otrokářství nalézáme i v mnohých jiných epochách vývoje lidstva.

Až teprve po prvních rybářích a obchodnících přišly generace námořníků, vojáků, pirátů a objevitelů. S rozmachem mořeplavby také rostla poptávka po mužích, kteří by mohli tvořit posádku.

V některých historických údobích a v některých oblastech byla tato služba prohlášena za veřejný zájem a muži museli povinně podle data narození nastupovat do služby na lodích (jako třeba u nás kdysi mladí muži na vojnu). Někteří se však vydávali na moře dobrovolně. Lákaly je objevy, možnost získat postavení a bohatství, sloužit své zemi.

Dnes, v době výkonných lodních motorů, je situace námořníků zcela jiná, neboť námořní profese představuje jeden z lidských oborů, který společnost potřebuje i nadále a jenž je vybaven dokonalými počítačovými a satelitními přístroji nezávislými na klimatu a počasí. Tím spíše zůstává vzpomínka na činy mužů, kteří dokázali na nedokonalých plavidlech zvítězit nad bouřemi, bezvětřím a žízni, hodny neskonalého obdivu.

OD OKAMŽIKU, KDY SI ČLOVĚK UVĚDOMIL svoji sílu a schopnosti, využíval je, aby se přizpůsobil, nebo naopak čelil se sveřepou odhodlaností prostředí, do něhož se narodil. Někdy s ním splynul, jindy se vydával na daleké cesty za lepším, přívětivějším životem. Při této velkolepé anabázi nescetněkrát narazil na zdánlivě nepřekonatelnou překážku: Ohromnou masu mořských vod, rozlehlá jezera a dravé řeky, které mu uzavíraly cestu do nových zemí. Boj, který člověk při dobývání moří a oceánů podstoupil, byl krutý a vleklý. Žádná překážka však pro něj nebyla nepřekonatelná. Důvody ekonomické a existenční hnaly člověka v boji o přežití na druhou stranu řeky, jezera a moře. Ovšem i samo kouzlo exotických zemí a vzrušení z neznáma byly neodolatelnou výzvou, která jej přiměla, aby se odpoutal od míst, z nichž pocházel, vydal se do dále a naplnil tak odvěkou touhu člověka posouvat hranice lidských možností a lidského poznání. Znovu a znovu se vydával na cesty do neznáma, na cesty, na jejichž konci jej snad někdy čekalo vytoužené štěstí. Většinou byl však jeho osud naplněn utrpením a strádáním.

Historie skýtá množství důkazů, že námořní výpravy byly podnikány již v dávné minulosti a že docházelo ke stykům mezi zeměmi, které byly od sebe vzdáleny po moři tisíce kilometrů. První plavby tohoto druhu sahají do dob nejstarších civilizací. Sledování oblohy a nebeských těles poskytl dávným národům již několik tisíciletí před našim letopočtem poměrně rozsáhlé astronomické znalosti. Mořeplavci se orientovali podle Slunce a hvězd v různých denních a ročních obdobích, podrobně znali směr a sílu mořských proudů a větrů a určovali podle nich svou polohu a cíl své cesty. Značný časový rozestup, který nás dělí od oněch dob, vymazal z paměti lidstva vzpomínku na starodávné civilizace, jejichž námořní umění mohlo být praktikováno stejně obdivuhodně jako v nám známých historických dobách lidstva.

Počátky střetávání člověka s mořem jsou zaznamenány v legendách řady pradávných národů. Kdo tedy byli tito první mořeplavci, o kterých se zmiňují starodávné mýty? A jaké civilizace se mohly dostat na americký kontinent dávno před Vikingy a španělskými dobyvateli? Dějepisná nauka věnuje

dostatek prostoru tomu, jak se Sumerové, Akkadové, Kaldejci, Egypťané, Kananejci či Féničané, mezi jinými, vydávali přeplout obávaná moře na spolehlivých lodích, které mohly pojmout dostatečné množství potravin a zboží, a se zkušenými námořníky, kteří se na širém moři dokázali snadno orientovat. Zdatní mořeplavci však neexistovali jenom ve Středomoří. Svě místo si v historickém kánonu bezesporu zaslouží i dávní Japonci, Číňané, Mongolové, obyvatelé Oceánie, Arabové, Indové nebo třeba američtí Inkové – ti všichni se také zapsali nesmazatelně do historie mořeplavby třeba i svými cestami do Ameriky a na tichomořské ostrovy. Historiografie, tak jak ji pojmáme v evropském prostoru, jim toto místo, snad kvůli našemu eurocentrickému chápání světa, neprávem upírá.

Stejně jako Španělé a Portugalci o několik tisíciletí později ovládly tyto starodávné národy oceány již před čtyřmi až pěti tisíci lety a projely je křížem krážem. Řekové a jiné národy byli zdatnými mořeplavci a mohli doplout téměř kamkoliv. Skutečnost, že k tomu měli dobré technické předpoklady, hovoří i ve prospěch možnosti, že uskutečnili daleké transoceánské plavby.

Lodě totiž byly ve starověku, jak vše naznačuje, daleko větší a způsobilější pro plavbu na otevřeném moři než třeba ve středověku. Ryby se lovíly nejen při pobřeží, ale i v oceánech, obchod probíhal po moři mezi národy blízkými i vzdálenými. Na mnoha místech světa, při mořském pobřeží v Egyptě, Mezopotámii, Kalifornii, Španělsku, Švédsku nebo Číně (a v dalších oblastech) byly nalezeny četné nástěnné malby, na nichž se kromě divokých zvířat objevují i různá vyobrazení jednoduchých či složitějších plavidel. Většina původních předloh se rozpadla, ale v suchých a dokonale uzavřených místech – jako jsou pouštní oblasti nebo třeba egyptské hrobky – se čas od času najdou pozůstatky starých plavidel. Například v Cheopsově pyramidě byly objeveny dobře zachované zbytky faraonova korábu. Měřil 43 metrů a postaven byl v roce 2700 př. n. l. Trosky starodávných plavidel byly nalezeny také v suchých oblastech mexické Kalifornie.

Další historickou záhadou, která se úzce váže k dějinám mořeplavectví a jež naznačuje, že zdatnými mořeplavci byly i jiné starověké národy než nám známí Kartaginci či Řekové, byl vynález kompasu. Existují zmínky, že účinky magnetu na železo znali již kolem roku 211 př. n. l. starověcí Číňané. Používali tehdy magnetickou střelku se značkou „jih“ – jednalo se o kus magnetovce plovoucího v dřevěné nádobě s vodou. Z Číny se ale tyto znalosti dostaly do Evropy až prostřednictvím Arabů. Jiné prameny zase uvádějí, že první, kdo poukázal na to, že vyhlazené železo je možno zmagnetizovat dotykem magnetu, byl o několik set let dříve řecký filozof Aristotelés.

První nautická střelka byla do námořní praxe v Evropě zavedena Araby v 9. století n. l. a její princip spočíval v tom, že magnetka byla umístěna na dvou stéblech slámy, která plavala v nádobě s vodou. S určitostí se ví, že již koncem 13. století námořní kompas používali benátští, janovští a katalánští námořníci a samozřejmě i jejich arabští rivalové (později tuto dovednost převzali i osmanští Turkové). V roce 1483 umístil Portugalec Ferrande magnetickou střelku na větrnou růžici,

kteřá byla popsána názvy větrů příslušných světových stran, a přiblížil se tak více k podobě dnešního kompasu.

První mořeplavci, kteří se za pomoci tohoto přístroje vydali z Evropy na západ, museli být překvapeni chováním jeho střelky, která ukazovala kamkoliv jen ne na sever. Tento fenomén, který známe pod názvem magnetická deklinace, je vyvoláván netotožností magnetického pólu s geografickým pólem Země. Samozřejmě, že tento magnetický úkaz mohly posádky námořních lodí zaregistrovat až při používání kompasu založeného na činnosti magnetické střelky. I Kryštof Kolumbus se v prvních dnech při své světoborné plavbě řídil kompasem, ale, jak je známo, musel se této vymoženosti po několika dnech vzdát, neboť i on se setkal s tímto jevem, který vědecky zdůvodnil až později anglický fyzik William Gilbert (1544–1603), jenž jako první začal rozlišovat magnetické a elektrické pole a napsal, že se Země chová jako gigantický magnet. Překvapení, které uvedená zkušenost Kolumbovi způsobila, potvrzuje, že tato magnetická anomálie mu nebyla i přes pečlivou přípravu na cestu známa.

Velkým problémem zámořských cest a plaveb po otevřeném moři byly kurděje, metla starých námořníků. Onemocnění vyvolané nedostatkem čerstvých potravin se projevovalo celkovou slabostí, zánětem dásní, vypadáváním zubů, a nakonec smrtí ve strašných bolestech. Jednou z utajovaných znalostí dávných mořeplavců byl způsob, jak této pohromě předcházet. Ti, kdož ho objevili, se mohli vydávat na daleké plavby bez obav.

V PRŮBĚHU DLOUHÉ HISTORIE LIDSTVA můžeme pozorovat, že vědění a moudrost byly přístupné pouze vybrané vrstvě společnosti. Všechny civilizace přísně omezovaly vědomost na předurčenou elitu. I ve středověku různé skupiny bedlivě střežily tajemství svého umění, jako například stavitelé středověkých katedrál. Ve většině případů byly důvody k podobnému postoji odrazem snah udržovat uvnitř uzavřené kasty monopol vědění a znalostí, což v určitém smyslu trvá dodnes (např. vědecké objevy). Nositel vědomostí měl totiž nad ostatními moc.

Co nám tedy brání, abychom vcelku logicky předpokládali, že i námořní znalosti byly pečlivě střeženy před konkurencí? Starověký historik Strabón nám v této souvislosti zanechal názorný příklad. Římané se chtěli dozvědět, odkud pochází kartaginský cín, a nařídili, aby jejich loď sledovala jedno punské obchodní plavidlo, které se vydalo z přístavu Gadir (dnešní Cádiz) na sever. Když si kapitán sledované lodi všiml, že je pronásledován, najel se svým plavidlem na mělčinu, čímž římský záměr zmařil. Po návratu do Kartága postup kapitána schválili suffeti, nejvyšší hodnostáři, i stoletná rada města a odškodnili jej za ztrátu lodi a ušlý zisk.

Je víc než pochopitelné, že se národy v politické a obchodní válce s okolními konkurenty snažily všemi prostředky zabránit tomu, aby se jejich námořní mapy a znalosti dostaly do rukou nepřátel. Proto může být podnětné vzít v potaz tezi, že jejich mapy třeba ani písemnou podobu

neměly. Takový názor zastává například francouzský historik Gilbert Pillot, který tvrdí, že Řekové kódovali své námořní cesty do epických básní, jakou je např. *Odyseea*.

Po více než tisíc let krétské, fénické, řecké, kartaginské lodě i plavidla dalších civilizací pluly po oceánech a jejich námořníci se možná pod trestem smrti snažili udržovat v tajnosti před ostatními námořní trasy, po nichž se dopravovalo zlato, stříbro, měď, vzácné dřevo anebo třeba otroci. V období válek pak mohly být tyto mapy a tajné kódy cíleně ničeny, aby nepadly do rukou nepřátel. Postupně se proto ztratily a byly zapomenuty všechny informace o námořních cestách a jejich cílech a o zemích, do nichž směřovaly. To možná vysvětluje, proč mořeplavbu do 15. století obestírá jen hrobové mlčení, za nímž se možná skrývají velké mořeplavecké výpravy a objevy starověkých národů od Mezopotámců přes Egyptány, Féníčany, Řeky, Číňany, Římany a Araby až po národy do období konce středověku a renesance. Pokud chceme poznat naši minulost, proč tedy zcela opomíjet možnost, že i tito zdatní starověcí mořeplavci mohli doplout na americký kontinent dávno před Vikingy a Kolumbem?

Znalosti mořeplavby mohly být tedy až do doby vykonání Kolumbovy cesty, která je skutečným přelomem i v tomto ohledu, udržovány v tajnosti nebo zapomenuty. Po staletí tak bylo mořeplavectví klíčem nejen ke světu, ale i k jeho bohatství. Ti, kdo ovládali námořní znalosti a návody, neměli vůbec žádný zájem o to, aby je kdokoliv z nezasvěcených znal. Kolumbus tuto odvěkou zásadu porušil a svůj objev oznámil celému světu.

Četné analogie mezi Starým a Novým světem mohou hovořit ve prospěch existence jednoho zdroje – jedné společné kultury v prvopočátku lidských dějin. Zároveň mohou vést k úvahám, zda neexistoval kontakt mezi kulturami. Obyvatelům starého Peru a Egyptanům vládli králové – kněží a teokratická vrstva. Používali stejné zemědělské a metalurgické techniky, mumifikovali své mrtvé. Astronomické znalosti Mayů se zase příliš nelišily od vědomostí kaldejských mágů. Mayové a Baskové měli v oblibě podobnou míčovou hru. A takovýchto příkladů bychom našli bezpočet. Znaky mayského písma se podobají znakům krétského lineárního písma A. Existoval snad jeden společný pravzor – jedna dávná civilizace, po které všichni ostatní veškeré vědění zdědili? Nebo možná docházelo po celou historii mezi kulturami k pravidelným kontaktům – ke vzájemnému ovlivňování?

HISTORIE JE OBESTŘENA ŘADOU OTÁZEK. Čím je například dán stav, kdy jedna civilizace vzniká, druhá prosperuje a třetí zaniká? Existovala mezi nimi nějaká souvislost? Ovlivňovaly se navzájem starší i novější civilizace? A mají dějiny vůbec nějaký řád a smysl, nebo jsou jen nesouvislou řadou nahodilých událostí a jevů? Přenášela se historická tvořivost z generace na generaci, z civilizace na civilizaci? Je pokrok a růst lidské kultury rovnoměrný, kontinuální v čase, nebo se odehrává ve skocích, spirálovitě, ve vlnách, nárazově, nahodile? A jaká je role géniů, výjimečných osobností v dějinách, které dokážou „pohnout dobou“ a vytvořit něco zcela mimořádného?

Géniové se rodí neustále, ale jen málokterým umožní daný historický kulturní rámec prosadit se. Dříve se říkalo, že příslušný člověk „má génia“, tj. tvořivého ducha. Až v dnešní době používáme spojení, že někdo „je génius“. Jsou géniové spolutvůrci daného historického období, nebo jeho plodem? Je člověk svou kulturou předurčen, nebo ji může podnítit k dalšímu rozvoji a vzestupu?

Jedna z teorií, která se zabývá tématem kulturního vývoje, je známa pod termínem „paralelní objevy“, k nimž může v různých epochách docházet. Jak říká Emil Pálaš (*1966), slovenský kybernetik, filozof a historik: „Stejné kulturní vzorce se objevují ve stejném čase na různých místech, i ve vzdálených geografických oblastech a na oddělených kontinentech, mezi nimiž neexistuje spojení.“ Kultury a civilizace tedy podle něj vznikají na různých místech ve stejné době a nezávisle na sobě.

Jiný pohled na vývoj lidské civilizace mají např. difusionisté, zastánci jakéhosi civilizačního pravzoru, jediného ohniska, ze kterého čerpali své znalosti a dovednosti všichni následovníci jako by podle „receptu“. Tuto variantu historického vývoje zastávají představitelé, kteří věří v existenci dávné vyspělé civilizace, jež byla kdysi zničena a jejíž pozůstatky přetrvaly a staly se zárodkem naší civilizace. Tyto myšlenky o společném původu lidské civilizace jsou však pojímány různě. Někteří hovoří o mateřské vlasti v Atlantidě a jiných potopených kontinentech (Mu, Lemurie), jiní zase o pravlasti v sumerské Mezopotámii. Pokud Atlantida opravdu existovala, musíme z jejich obyvatel cosi nést v našem genetickém dědictví. K zastáncům této hypotézy patří všichni atlantologové či lemurologové, jako jsou například James Churchward, Athanasius Kircher, Ignatius Donnelly a řada dalších.

S tím je spojena také otázka, jak stará může být lidská civilizace. Je možno připustit kulturu, která by se rozvíjela například v období kolem roku 10 000 př. n. l.? Hovoří archeologické výzkumy ve prospěch tohoto data? V nedávné době byly na anatolské náhorní planině v centrální části Turecka objeveny zbytky civilizace v Catal Hüyük, která se zde rozvíjela již 7 000 let př. n. l. Jednalo se snad o bájnou Atlantidu?

To nás však logicky vede k další otázce: Je možné, aby na planetě, která je z více než dvou třetin pokryta vodou, počala atlantická a tichomořská mořeplavba teprve před pěti sty lety? Mnoho vědců dochází k závěru, jak již bylo naznačeno, že všechny kultury se nutně musely vzájemně ovlivňovat, pokud není možné odkazovat na jejich společný původ. Dle mého názoru je daleko pravděpodobnější, že již v dávnověku docházelo ke kulturní výměně mezi civilizacemi. Ty byly v neustálém kontaktu, vzájemně se ovlivňovaly, čímž podněcovaly kulturní a technický rozvoj svých kultur.

Mohl se tedy člověk ze Starého světa dostat na americký kontinent dávno před Kolumbem? Mohla být cesta do Ameriky objevena již ve starověku, v době bronzové, či snad ještě dříve? Pokud ano, kdo tedy započal tuto velkou epopej v dějinách lidstva? Proč se nám nedochovalo nějaké

přímé svědectví o takových cestách? Proč o nich nevěděli alespoň klasici starověku? V následujících kapitolách si položíme podobné otázky a pokusíme se je zodpovědět, nebo alespoň precizovat. Vyzývám proto čtenáře, aby se spolu se mnou vydal prozkoumat a odhalit tajemství mnoha cest dávných obyvatel naší planety do Ameriky a zjistit, kdo z nich tam doplul jako první...

2. AMERIKA – NOVÝ SVĚT

2.1 Osídlení Ameriky

„Zde je pozemský ráj, kam nelze člověku dospět,
leč z vůle Boží.“

– KRYŠTOF KOLUMBUS
V DOPISE KATOLICKÝM VELIČENSTVŮM

AMERIKA – SOUHRNNÝ NÁZEV DVOU SVĚTADÍLŮ NA ZÁPADNÍ POLOKOULI – zaujímá se všemi ostrovy rozlohu přes 42 mil. km². Prostírá se poledníkovým směrem téměř od jednoho pólu k druhému a od ostatních kontinentů je oddělena dvěma velkými oceány – Atlantickým a Tichým. Tak by se dala stručně charakterizovat ze zeměpisného hlediska. Ale co se skrývá za touto „geografií kapesního atlasu“? Jaká je historie druhého největšího kontinentu na Zemi?

Kryštof Kolumbus (asi 1451–1506) nazýval země, ke kterým dorazil, *Indias* (Indie – odtud tedy Indiáni). Již koncem 15. století se začíná kontinentu říkat Nový svět (*Mundus Novus, Nuevo Mundo*). Místo tohoto označení se začal od první poloviny 16. století užívat název „Amerika“ odkazující na Ameriga Vespucciho (1451–1512), významného, ale zneuznaného florentského cestovatele a kartografa, autora mnoha cestopisů. Vespucci jako první popsal východní pobřeží nového kontinentu ve své práci *Quatuor Americi Vespuccii navigationes* (1507) – *Čtyři cesty Ameriga Vespucciho*. Pro některé je velkým objevitelem, jiní ho považují jen za úspěšného obchodníka, ne-li přímo za „podvodníka s obratným perem“.

Každopádně Vespucci jako první pochopil, že nová země není jen nějakým velkým ostrovem, ale rovnou kontinentem. Základem Vespucciho pozdějšího věhlasu se stal propagátorský leták *Mundus Novus*, pod kterým byl podepsán právě on. Jméno „Amerika“, podle Vespucciho křestního jména, poprvé použil roku 1507 kartograf Martin Waldseemüller ve své mapě *Universalis Cosmographia*. To, že tento kontinent nenese jméno Kolumbovo, který k jeho břehům zavítal celkem čtyřikrát, bylo způsobeno knihtiskařskou chybou, jíž se stal neznámý Florentan nesmrtelným. Podle jedné verze došlo k omylu kvůli lotrinskému knihtiskaři ze St. Dié, jenž o celé historii objevení Indií neměl ani potuchy, a podle druhé verze dal Novému světu název „Amerika“ až vlámský kartograf Gerhard Mercator (1512–1594), vlastním jménem Gerhard de Kremer, který založil mapový soubor, tzv. Atlas, v němž použil pro nový kontinent tento název. Tak tedy náhoda a lidský omyl stály u zrodu názvu kontinentu, pro něhož si dnes už vůbec nedovedeme představit jiné pojmenování.

Historie Ameriky začíná okamžikem, kdy se na kontinentu objevil první člověk. Tato otázka byla nespočetněkrát diskutována a můžeme konstatovat, že existuje celkem pět teorií pojednávajících o objevení se člověka na americké pevnině.

Existují zastánci hypotézy, že americký člověk je autochtonním, tedy původním obyvatel kontinentu, v jehož zeměpisném prostředí se vyvinul. Představitelem této hypotézy je argentinský paleontolog Florentino Ameghino (1854–1911), který tvrdí, že se člověk (*Homo pampeanus*) zrodil v Argentíně před mnoha miliony let. Avšak tato teorie je na základě našich současných paleontologických a antropologických znalostí velmi nepravděpodobná.

Další teorie zastávají názor, že člověk obydlel Ameriku z jiných kontinentů. Jsou celkem čtyři migrační teorie, z nichž první, tzv. teorie asijského původu, tvrdí na základě antropologických, lingvistických a etnologických podobností, že američtí Indiáni přišli do svého nového domova z Asie přes Beringovu úžinu a Aleuty a v několika migračních vlnách postupně osídlili kontinent od severu k jihu. Tyto asijské kmeny nebyly homogenní, a proto můžeme mezi americkými Indiány pozorovat rasové odlišnosti, přestože všichni sdílejí společný asijský původ. Průkopníkem této zatím vědou oficiálně uznávané teorie je světoznámý americký antropolog českého původu Aleš Hrdlička (1869–1943).¹ Kromě objevení cesty, jejímž prostřednictvím byl Nový svět zalidněn, studoval tento vědec také etnické složení původních obyvatel Severní Ameriky, Afriky, Asie a Austrálie, vypracoval teorii tzv. neandrtálské fáze vývoje člověka (pračlověk je vývojově přímým předchůdcem člověka) a aktivně bojoval proti všem rasistickým teoriím.

I díky posledním objevům, které potvrzují Hrdličkovu teorii, víme, že člověk přišel do Ameriky asi před 40 000 lety, tedy v mladším paleolitu – během poslední doby ledové – a postupně osídlil celý kontinent (před 20 000 lety dosáhl Mexika a před 15 000 lety Peru).

Další migrační teorií, jejíž stoupenci uznávají asijskou migraci, ale nepovažují ji za jedinou, je teorie tzv. melanéskeho a oceánskeho původu. Její zastánci vycházejí z toho, že americký Indián má kromě asijských i jiné antropologické znaky, a na základě porovnání dokazují, že Indiáni a obyvatelé ostrovů v Melanésii mají mnoho společného. Zastávají tak názor, že osídlení Ameriky bylo také ovlivněno lidmi tmavé pleti s kudrnatými vlasy obývajícími Melanésii (z řeckého *melas* – „černý“, *nésos* – „ostrov“, tedy „černé ostrovy“). Autorem této teorie je francouzský etnolog Paul Rivet (1876–1958). Zajímavé je, že tato tzv. francouzská škola zatím nestanovila přesnou migrační cestu melanéskeho osídlení Ameriky a odmítá teorii polynéskeho osídlení, neboť Polynésie (z řeckého *poly* – mnoho, tedy „mnohočetné ostrovy“) byla osídlena později než Amerika. Někteří stoupenci této teorie také předpokládají, že předchůdci negroidní rasy, která osídlila Melanésii, se dostali do Ameriky přes severní Asii, a to Beringovou úžinou.

Portugalský antropolog António Mendes Correia (1888–1960) tvrdí, že americká pevnina mohla být také osídlena Australany (rozuměj původními obyvateli pátého kontinentu) přes Antarktidu. Tato teorie tzv. australskeho původu vychází z nepřímých důkazů antropologické, lingvistické a kulturní podobnosti indiánských kmenů obývajících nejjihuší cíp Latinské Ameriky (Patagonii a Ohňovou zemi) s kmeny australskými. Případné přímé důkazy jsou s největší pravděpodobností ukryty pod obrovskými vrstvami antarktického ledu.

Jiný možný výklad osídlení Ameriky nabízí tzv. solutréenská hypotéza. Podle ní mohli první lidé dojít či doplout do Ameriky po zaledněném moři z Evropy a následně založit nejstarší kulturu v Americe zvanou Clovis – ta se vyvíjela v Severní a Střední Americe mezi lety 13 000 a 12 000 př. n. l. Uvedená hypotéza je založena na nálezů pazourku v Cactus Hill ve Virginii (USA) a dvou tenkých pěstních klínů v Chesapeacké zátocě v Marylandu na východním pobřeží Ameriky, které pocházely z období mezi 20 000 a 15 000 lety př. n. l. Velmi se podobají výtvarům kromaňonské kultury Solutrén, která se vyvinula ve Francii a na Pyrenejském poloostrově v letech 22 000 až 18 000 př. n. l. Podle této teorie se nejednalo o migraci, ale o osidlování nového území. Solutréenci neměli v úmyslu překonat Atlantický oceán, který tenkrát nebyl tak široký jako dnes (vzdálenost činila „pouze“ asi 2 000 km místo dnešních 6 000 km). Pravěké lovce lákala hojnost moře, pluli a šli po zaledněném moři dál a dál za lovem, až narazili na pevninu na druhé straně oceánu. Mohly by zmínky o migraci v Popol Vuhu, indiánském letopisu Střední Ameriky, mít reálný základ v tomto teoreticky možném osidlování z Evropy?

V roce 1968 bylo objeveno v lokalitě Anzick v Montaně jediné pohřebiště kultury Clovis. Po analýze genomu nalezených kostí dítěte bylo vyvráceno, že by kultura Clovis vznikla evropskou migrací do Ameriky. Studie ukazuje, že dítě z Anzicku má předky na Sibiři. Naopak pozitivně dopadly výzkumy v Marylandu, kde byla provedena genetická analýza DNA u Indiánů kmene Huronů Vendatů, kteří vyznávají legendu o příchodu svých předků přes moře z východu. Zjistilo se, že jejich příslušníci sdílejí genetický marker (haploskupinu) X2a společně s Evropany, takže se opravdu potvrzuje, že předkové Huronů mohli pocházet z Evropy. Archeologové dál pracují na uznání své teorie dalšími průzkumy na obou stranách Atlantického oceánu.

ALE TĚMITO TEORIEMI OTÁZKA OSÍDLENÍ AMERIKY nekončí, protože s historií Ameriky je nedílně spjata i její objevení. Je vytrvale opakovaným tvrzením, že Amerika byla objevena janovským mořeplavcem Kryštofem Kolumbem. Tím byla otevřena cesta nevídané migraci ze staré Evropy do neznámého Nového světa, která nemá v dějinách lidstva obdoby.

Ovšem byl Nový svět opravdu neznámý? Vskutku byl celá dlouhá staletí a tisíciletí odkázán sám na sebe bez jakéhokoliv kontaktu s jinými historickými kulturními centry ostatního světa? Když se mluví o objevení Ameriky, je stále více těch, kteří upírají tuto čest slavnému mořeplavci Kryštofovi Kolumbovi, který 12. října 1492 vystoupil na malý ostrůvek v Bahamském souostroví, jenž byl místními Indiány nazýván *Guanahani* a jež Kolumbus pojmenoval *San Salvador* („Svatý Spasitel“).

Podstatou těchto pochybností je už samo použití slova „objevení“ v souvislosti s průkopnickým činem Kolumba, který se podle mnohých stal jakýmsi mezníkem dvou epoch lidských dějin tím, že uzavřel období středověku a zahájil éru novověku. Zdá se, že použití termínu „objevení“ je přinejmenším nevhodné, neboť existují evidentní důkazy, že Amerika byla „nalezena“ (tj. objevena)

jinými mořeplavci dávno předtím, než se Niña, Pinta a Santa María vůbec přiblížily ke břehům Nového světa.

Vše nasvědčuje tomu, že i sám Kolumbus věděl o existenci neprobádaných zemí na západ od Kanárských ostrovů, když se domáhal jistých výsad, které nebyly v souladu s ohlášeným účelem jeho výpravy, tj. nalézt novou cestu do zemí koření a hedvábí, které se tehdy obecně nazývaly *Indias* (Indie).

Kryštof Kolumbus je bez pochybností nejproslulejším cestovatelem, který kdy vstoupil na půdu amerického kontinentu. Avšak důkazy, že jiní, ne tak známí mořeplavci připluli k americkým břehům mnohem dříve, jsou čím dál tím průkaznější. Ať už je tomu tak, či onak, jedno je třeba si připustit. Naše předky možná v mnohém podceňujeme a z důvodu vlastní technické domýšlivosti je považujeme za primitivní. Myšlení ovlivněné technickými znalostmi naší doby si patrně nedokáže představit, že by někdo mohl pravidelně přeplovat bez pomoci lodních šroubů rozlehlé oceány a že by bez naftových motorů a elektrické energie mohl vytvořit kultury rozšířené přes světová moře.

Amerika je kontinentem, který oplývá přírodními krásami všeho druhu (viz obr. č. 1 a č. 2). Zároveň je světadílem, jenž v sobě skrývá řadu rozporuplností, záhad a nejasností, které obestírají její minulost a naplňují její přítomnost. Teprve budoucnost ukáže, jaká ta minulost skutečně byla. V dalších kapitolách se pokusíme tuto minulost alespoň částečně rozplést.

2.2 Tajemní bílí Indiáni

„Ama suwa, ama llulla, ama quella.“

„Nekrad', nelži, nebud' líný.“

– INCKÝ MORÁLNÍ KODEX

DNEŠNÍ VĚDA TEDY OFICIÁLNĚ UZNÁVÁ teorii amerického paleontologa českého původu Aleše Hrdličky tvrdící, že původní obyvatelé Ameriky přišli na kontinent přes kontinentální šelf v místě dnešní Beringovy úžiny suchou nohou v glaciálu cca před 30 až 40 000 lety, a to v různých migračních vlnách. Všichni nativní obyvatelé Ameriky, původně lovci a sběrači, mají tedy podle genetických důkazů asijský původ.

Na americkém kontinentu nebyly doposud nalezeny stopy po prehistorickém člověku pitekanthropovi ani po neandrtálcích, denisovanech nebo dalších vývojových liniích pravěkých lidí. Jak se však vyrovnat se zprávami, které jsou v rozporu s oficiálním tvrzením vědy o asijském původu obyvatel Ameriky? Kde se vzali na americkém kontinentu „bílí Indiáni“ se světlými vlasy a modrýma očima, o nichž se historické záznamy často zmiňují?

Počátkem roku 1969 objevil německý výzkumník Dietmar Carsten v povodí řeky Urubamby v Peru kmen „bílých Indiánů“, které považuje za potomky Vikingů. Podobná překvapivá svědectví se objevují již od dob Kolumbových. Existuje mnoho indicií o přítomnosti bělochů v tomto regionu už v dávné minulosti. Lovce mamutů nalezený v Mexiku patřil zřejmě k bílému etniku. Vousatý Quetzalcóatl a stejně obrostlý „muž z Palenque“ vnášejí řadu otázek a pochybností. Nesmíme zapomenout ani na aztéckého „Orlího rytíře“ (viz obr. č. 3), který má s tradiční představou Indiána jen velmi málo společného.

Rozsáhlou oblastí Ameriky, jejíž historie zůstává do dnešních dnů opředena nejasnostmi, je Mezoamerika – země nepřehledného množství kultur, které se prolínají a ztrácejí v šeru dávnověku. Aztékové, Mayové, Zapotékové, Huastékové, Toltékové, Mixtékové a záhadní Olmékové zanechali tajemné stopy, které se snažíme s menším či větším úspěchem přečíst a zařadit do atlasu světových dějin.

ABYCHOM UVEDLI JEDEN PŘÍKLAD ZA VŠECHNY, zastavme se na chvíli u tajuplných **Mayů**, kteří byli národem, jenž měl obdivuhodné astronomické, matematické a architektonické znalosti. Mayové vytvořili vysoce rozvinutou civilizaci, která dosáhla svého vrcholu v letech 250–900 n. l. a pak náhle vymizela. Kdo nebo co zničilo jejich říši a ukončilo rozvoj mayské kultury?

Mayský kalendář začíná podle naší chronologie 11. srpna roku 3113 př. n. l. A jeho rok je dlouhý 365,242 dní (naš dnešní, gregoriánský kalendář, který používáme teprve od roku 1582, má rok

dlouhý 365,242 5 dnů). Kalendář Mayů je cyklický a opakuje se po 5 125 letech. Dne 24. prosince 2012 přitom skončil pátý cyklus mayského letopočtu (který, jak ujišťovali mayští kněží, měl být završen zničením světa) a vstoupili jsme do nového, šestého cyklu mayského údobí.

Znalosti této starodávné civilizace o Venuši a jejím oběhu kolem Slunce (stejně tak i o oběhu Země) jsou tak přesné, až jsou nevysvětlitelné, neboť my o nich víme až od Mikuláše Koperníka (1473–1543), Galilea Galileiho (1564–1642) a jejich pokračovatelů. Mayové používali dvacítkovou početní soustavu a znali nulu (dříve než Indové a Arabové). Psali hieroglyfickým písmem, které bylo směsí ideogramů, determinativů a fonetických značek. Jako stavitelé byli velmi zdatní a jejich pyramidy a chrámy jako by dávaly tušit egyptský vliv. Vybudovali velká města, která později opustili, aby přesídlili jinam. Proč tak učinili, je jednou z největších záhad historie. Např. město Palenque na jihovýchodě Mexika, které dnes patří k nejznámějším archeologickým památkám mayské kultury, bylo opuštěno v roce 784, město Copán v dnešním západním Hondurasu v roce 800 apod. Jediná pyramida, jediné středisko mayské kultury, které bylo postaveno na mexickém pobřeží situovaném k Evropě, se nazývá Tulum, tedy Thule. Je to jedno z míst, kde Mayové podle legendy čekali na návrat bílého vousatého boha, který připluje na mořských vlnách a zvěstuje příchod nových časů (viz obr. č. 4). V roce 1952 odkryl mexický archeolog Alberto Ruz Lhuillier v Palenque mayskou hrobku, v níž ležely lidské ostatky ozdobené přenádhernými šperky. Pouze osoba velmi vysokého postavení v mayské hierarchii mohla aspirovat na tak vznešené posmrtné mauzoleum. Její zuby nebyly pilovány, nebyly pokryty nefritem a její lebka nebyla deformována, jak bylo obvyklou praktikou u jedinců vysokého postavení v mayské společnosti. Byl to muž vysoké postavy, vyšší, než bylo u mayských obyvatel běžné, a v době smrti mu bylo čtyřicet let. A nic nenasvědčuje tomu, že by byl mayského původu. Nápisy sdělovaly, že zemřel v roce 683 n. l., když mu bylo 80 let, což je podivné, protože kostra patřila muži polovičního stáří. Přesto však musel být jedním z vysoce postavených příslušníků (ne-li přímo králem-vládcem) mayské společnosti v Palenque. Nikomu se zatím nepodařilo objasnit jeho záhadnou totožnost.

KDYŽ ŠPANĚLÉ PŘIŠLI na mexickou náhorní planinu, našli zde aztéckou civilizaci. Její původ je dodnes záhadou. S velkou pravděpodobností přišli odněkud ze severu. **Aztékové** sami umísťovali svoji pravlast do mytické země, kterou nazývali Aztlán – „zmizelá země na východě“ nebo také „země jeřábů“. Že by vzpomínky na bájnou zemi někde v Atlantiku? Bohužel se o této jejich původní domovině nic neví. Staré aztécké legendy se zmiňují také o bájné zemi Tula, ze které byl „Opeřený had“, bůh Quetzalcóatl, jedna z nejvýznamnějších postav aztécké mytologie, vyhnán. Toto glorifikované místo bylo pro Aztéky nádherným ostrovem, pozemským rájem, který ležel daleko v Atlantickém oceánu na severovýchod od Mexika a jenž, jak se zdá, je totožný se zářným ostrovem Tula či Thule, o němž hovoří řecké a keltské mýty.

Je však potvrzeno, že Aztékové patřili k jazykové větvi kmene Nahuů, kteří přišli do své nové domoviny v roce 1324 a uctívali boha Huitzilopochtliho. Založili slavný Tenochtitlán na jezeře v místě, kde se dnes rozkládá hlavní město Mexika. Nedaleko Tenochtitlánu se po staletí – dávno před příchodem Aztéků – tyčilo „město pyramid“ Teotihuacán, o jehož kultuře a civilizaci neměli Aztékové, stejně jako Španělé, žádné ponětí. Vědci zastávají názor, že toto středisko zde existovalo v rozmezí let 300 př. n. l. – 1000 n. l. Kdo jej však postavil, to dodnes netuší. Vybudovala Teotihuacán některá z původních kultur, které působily v Mezoamerice před Aztéky (viz obr. č. 5 a č. 6)?

POKUD JDE O OLMÉKY, nazývané někdy také „Řeky v mexickém civilizačním prostoru“, historikové řadí jejich kulturu do období let 1200–200 př. n. l. **Olmécká** civilizace je situována na pobřeží Mexického zálivu do oblasti dnešních mexických spolkových států Tabasca a Veracruz, kde byly nalezeny početné jadeitové figurky, velké bazaltové sochy a obrovské kamenné hlavy. Z jejich stáří lze usuzovat, že tato mezoamerická mateřská civilizace je mladší než starodávné civilizace středomořské a středovýchodní. Teprve z ní se totiž odvíjely další věhlasné kultury, jako například Toltékové nebo již zmínění Mayové a Aztékové. Miguel Covarrubias (1904–1957), mexický antropolog, spisovatel a malíř, považuje olméckou kulturu za matku civilizací, za ohnisko, z něhož se kultura šířila na jih a sever amerického kontinentu.

Umění Olméků často znázorňuje dva rozdílné etnické typy člověka. První – negroidní s tlustými rty, širokým nosem a kulatým obličejem. Druhý, naprosto odlišný, s rysy téměř semitskými, s podlouhlým obličejem, zahnutým nosem, úzkými rty a vousy. Žádný z těchto typů se ani vzdáleně nepodobá jakékoliv etnické skupině známé v domorodé Americe. Rovněž olmécké figurky, které byly nalezeny v blízkosti mexického hlavního města, jsou z našeho hlediska těžko zařaditelné. Jedná se o postavy mužů s různě deformovanými hlavami (Olmékové umělé deformace lebek neznali a nepraktikovali), různého zbarvení a rysů, které by měly, jak se zdá, představovat všechny žijící etnika nebo populace na Zemi.

Zatím největším dochovaným dílem, které se přisuzuje Olmékům, jsou obrovské hlavy, které objevil José Melgar v roce 1860 v lokalitě Tres Zapotes nedaleko Veracruz (viz obr. č. 7). Při objevu si všiml hned jedné zvláštní a nápadné skutečnosti. Hlavy se vyznačovaly na první pohled zřetelnými černošskými rysy, a proto objevitel hned usoudil, že prvními obyvateli Mexika byli černoši. Všechny hlavy jsou zhotoveny z čediče, který představuje jeden z nejhůře opracovatelných, ale také nejtrvanlivějších materiálů. Chtěli tajemní sochaři zachovat své dílo na věčnost? Jen tak si lze vysvětlit jejich úsilí, aby informace, kterou do kamene vtesali, přetrvala celá tisíciletí.

Je nepochybné, že Olmékové byli první, kdo v této oblasti vytvořili civilizaci. Oni sami se však za její tvůrce nepovažovali. Podle nich jim ji totiž přinesli bohové v podobě jaguárů, kteří zpočátku také vládli, organizovali jejich společnost a zakládali nová města. Gigantické hlavy jsou pak podle

některých archeologů právě zpodobněním těchto bohů. Zdá se, že mnoho amerických archeologických nálezů, zejména soch a reliéfů, jejichž stáří nemohlo být v mnoha případech stanoveno s náležitou přesností, představuje nebo vyobrazuje právě lidi neindiánského původu s rysy bílé či negroidní populace. Obrovské olmécké kamenné hlavy jsou možným dokladem afrického vlivu. Jiné sochy a reliéfní postavy zase vykazují nápadnou podobnost s vousatými bílými muži se semitským nosem, kteří používají oděvy, boty a přilbice na způsob, jenž připomíná středomořský antický styl, a jež jsou naprosto odlišné od odívání v olmécké, mayské či jiné mexické kultuře.

Klasická věda se nepokouší objasnit ani africké, ani evropské rysy ve tvářích soch. Odvážnější archeologové alespoň opatrně připouštějí možnosti jakýchsi mezikontinentálních kontaktů už v prvním tisíciletí př. n. l. Tomu by nasvědčovaly i další projevy olméckého umění, například slavná soška tzv. „Veslaře z La Venty“, bílého muže s vousy v evropském stylu. Současní vědci si s nálezem této sošky z dávného města La Venta nevědí rady. Stáří artefaktu se odhaduje na dva tisíce let. Již na první pohled je přitom patrné, že veslař nemá ani typicky indiánské, ani černošské rysy. „Je to muž s orlím nosem a špičatou bradou, jednoznačně Evropan!“ zdůrazňuje americký historik Paul Barton (*1974). Podle něj je dokázáno, že dávné Olméky nenašli pouze obyvatelé černého kontinentu, ale nejspíš i Evropané.

Fresky objevené v Chrámě válečníků v mayském městě Chichén Itzá na Yucatánu (viz obr. č. 9) v roce 1931 americkým archeologem Earlem H. Morrisem (1889–1956) zachycují námořní bitvu mezi dvěma zcela odlišnými etnickými skupinami bojovníků. Jedni jsou bílé pokožky se světlými dlouhými a spuštěnými vlasy, druzí mají tmavou pleť s typickými indiánskými ozdobami a bederními rouškami. Několik bílých námořníků je odvlékáno do zajetí. Jeden bílý zajatec s dlouhými žlutými vlasy je obětován dvěma muži tmavé pleti. Některé hliněné nádoby nalezené v Peru v oblasti kultury Mochica znázorňují postavy oblečené do dlouhých tunik a s vousy až k pasu. Podle norského badatele Thora Heyerdahla jsou v těchto motivech zobrazení lidé semitského typu.

V této souvislosti je zajímavá i jiná skutečnost potvrzovaná aztéckými a mayskými kronikami. Mexický bůh Opeřený had (v řeči nahuatl *Quetzalcóatl* a v mayštině *Kukulkán*) se objevil u mexických Indiánů v roce 967 n. l. A pobýval u nich střídavě až do roku 999. Podle kronik to byl muž bílý a vousatý, který přišel z východu. Po mnohaletém pobytu v Mexiku odplul po moři a slíbil, že se vrátí. Stavitelé Tiahuanaca v Bolívii dosáhli vrcholu ve své civilizační činnosti v letech 450–900 n. l. V jejich mýtech i mýtech andských Inků se objevuje bílý bůh Viracocha, který přišel a zase odešel, a to v 5. století. Tyto legendy a vzpomínky na bílého vousatého muže-boha značně usnadnily Španělům o několik století později jejich nechvalně proslulé dobývání indiánských říší v Americe.

Pokud vezmeme v potaz, že tito „bohové“ jsou vyobrazováni jako bílí, je na místě ptát se, zda nemají předky ve Starém světě. Výše uvedená časová období ale vylučují možnost, že by

Quetzalcóatl, Kukulkán či Viracocha byli Egypťany, Kréťany, Řeky či Féničany, jejichž civilizace zmizely dávno před touto dobou. Jejich následovníci Římané však prý nebyli tak zdatní námořníci. Nemohlo by se tedy jednat o Iry nebo Vikingy?

RYCHLOST, S JAKOU CORTÉS A PIZZARO dosáhli svého vítězství při dobývání amerických domorodých říší, je neuvěřitelná. Jak už bylo zmíněno, tradice Aztéků, Mayů a Inků uctívala bytosti ze země rodícího se Slunce, které byly vysokých postav, bílého etnika a vousatí. To byl také důvod, proč byli španělští dobrodruzi v první chvíli přivítáni indiánskými vládci Moctezumou a Atahualpou s otevřenou náručí. Domnívali se totiž, že šlo o bytosti, jejichž příchod byl dlouho očekáván. Ztráta bojovného ducha Aztéky a Inky zahubila. Španěly přijali jako přátele, ti však toužili jen po zlatě a domorodí obyvatelé je nezajímali. I když se to zdá téměř neskutečné, tato víra v bílé bohy přišedší z východu se stala jedním z hlavních faktorů, který napomohl tak rychlému a totálnímu pádu mocných říší Mexika a Peru.

Kdo tedy byli oni nositelé osvěty a nové morálky v kulturách Indiánů amerického kontinentu? V legendách zmiňována mravnost, která byla Quetzalcóatlovi, Kukulkánovi a Viracochovi vlastní a která vykazuje mnohé shodné prvky s křesťanským učením, vzbuzuje otázku, zda se nejednalo o křesťanské misionáře. Ale popravdě řečeno by šlo o trochu podivné křesťany. Nehlásali totiž slavný návrat svého Mesiáše, doktrínu o prvotním hříchu a z praktického hlediska ani nenaučili domorodce třeba využívat kolo. Bílá pleť a vous jsou důvodem, proč někteří vědci skutečně vidí v těchto uctívaných postavách první křesťanské misionáře, Quetzalcóatla dokonce ztotožňují s apoštolem Tomášem. Někteří věří, že do Ameriky doplul irský misionář sv. Brandan. Jiní se zas domnívají, že to mohl být i Féničan, který připlul do Ameriky ve starověku.

Kde se tedy vzali tito záhadní bílí bohové? Šlo o osamělé cestovatele ze Starého světa, kteří náhodou přepluli Atlantik stovky a tisíce let před Kolumbem a obohatili místní kultury? Nebo šlo o „génie ze středoamerické džungle či andských hor“, kteří se svým intelektuálním rozhledem vyrovnali filozofům starého kontinentu a ovlivnili, nebo dokonce založili zdejší civilizace?

Známý německý přírodovědec a spoluzakladatel geografie Alexander von Humboldt (1769–1859) říká, že je zvláštní, že tito bohové jsou všichni vousatí, bílé pleti a říkají si „reformátoři“. Německý archeolog Friedrich Max Uhle (1856–1944) k tomu dodal následující: „Není možno nepřiznat podobu mezi peruánským bohem Viracochou a mexickým bohem Quetzalcóatlem, dokonce i v jejich fyzickém vzhledu. Oba přicházejí tajemným způsobem, učiní stejné skutky a mizí, zanechávající jeden jak druhý stély, jejichž hieroglyfy ohlašují stejné katastrofy...“

Na tuto skutečnost navazuje francouzský archeolog a antropolog Marcel François Raphaël Homet (1897–1982): „Tato otázka katastrof předpovězených na stélách je opravdu pozoruhodná. Většina odborníků na americkou historii se shoduje v tom, že bez stél, které ohlašují budoucí

katastrofy a předpovídají příchod bílých vousatých vůdců, kteří zvítězí, by se ani Cortés, ani Pizarro nikdy nebyli bývali zmocnili Mexika a Peru. Ale jak Moctezuma, tak i Atahualpa, stejně jako jejich lid, byli natolik přesvědčeni o své nevyhnutelné porážce, že nevyvinuli odpor a podrobili se dávno ohlášené vůli boha Slunce.“ Uznávaný peruánský archeolog a amerikanista Rafael Larco Hoyle (1901–1966) je také přesvědčen, že obyvatelstvo bývalé říše Chimů, která byla dobyta Inky v letech 1452–1456, bylo tvořeno etnickou směsicí lidí nativního a neznámého původu, mezi nimiž byla zastoupena i europoidní populace. Tuto svou teorii zakládá na skutečnosti, že její obyvatelé byli jak dlouholebí (dolichocefální), tj. neindiánského původu, tak i krátkolebí (brachycefální). A právě krátkolebost je charakteristická pro většinu dnešních amerických Indiánů.

Protáhlé lebky měli i příslušníci jiné peruánské kultury – kultury Paracas, kterou objevil v roce 1927 peruánský archeolog Julio César Tello, nazývaný „otcem peruánské archeologie“. Na Paracaském poloostrově 200 km jižně od Limy odkryl velké pohřebiště, které obsahovalo na čtyři sta velmi zachovalých mumii, pohřbených vsedě v koších a zakrytých obřadními textiliemi, jejichž stáří odhadoval na 3 000 let. Všechny měly protáhlé lebky. Původně se archeologové domnívali, že protáhlost byla způsobena záměrnou umělou lebeční deformací, ale současné analýzy DNA prokázaly, že protáhlý tvar lebek je dán geneticky. Některé z lebek mají dokonce i o 25 % větší kraniální objem než běžné lidské lebky. Brien Foerster, americký biolog, spisovatel a uznávaný odborník na peruánské kultury, uvedl v březnu 2018 na sympóziu v Los Angeles, že „lidé, kterým patřily lebky z Paracasu, nebyli původními obyvateli Ameriky. Byli směsicí různých obyvatel z celého světa. Pokud by byli původními Američany, měli by mít krevní skupinu 0, což se ale u žádného z nich nepotvrdilo. Jejich DNA také obsahuje stopy DNA obyvatel východní Evropy a západní Asie z oblasti mezi Černým a Kaspickým mořem, kde před zhruba 3 000 lety žili obyvatelé, o nichž víme, že měli protáhlé lebky. Sledujeme tedy názorný migrační model, který začíná v oblasti Kaspického a Černého moře a poté vstupuje do Perského zálivu. Pak se pohybuje na východ, a nakonec skončí na pobřeží Peru“. Tato zpráva způsobila v odborných kruzích šok, pozdvižení a nedůvěru...

Na pohřební masce urozené ženy kultury Huari v Peru, která vzkvétala v období let 500 až 800 n. l. současně s kulturou Tihuanaco v Bolívii, bylo nalezeno něco zarážejícího – jasně modré oči. Jedná se o fantazii tehdejšího umělce, nebo o realistické zobrazení podoby dávné ženy? Kde a kdy se vzali „modroocí“? Naši předkové včetně původních obyvatel Ameriky byli vesměs všichni výhradně hnědoocí, než došlo zhruba před 6 000 až 10 000 lety v oblasti severně od Černého moře v pohlavních buňkách ke genetické mutaci, která dala vzniknout modrookému jedinci. Autorem této teorie je dánský genetik Hans Eiberg (*1945) z Kodaňské univerzity. V následujících deseti tisících letech se tato genetická „vada“ šířila po celé Evropě, zejména na západ do severních oblastí, neboť modrá duhovka obsahuje méně melaninu, propouští více světla, rozptyluje jej a modrooký jedinec v oblastech s menším slunečním svitem, v šeru a ve tmě lépe vidí. Navíc v tom hraje svou

roli i skutečnost přirozeného pohlavního výběru, neboť modroocí jsou vnímáni jako mladí, zdravější a plodnější. V dnešní době je ve Skandinávii až 70 % obyvatel modrookých, v České republice asi 40 %. Do Ameriky se modroocí dostali až s příchodem Evropanů po objevení Ameriky. Takže záhada modrých očí urozené huarijské ženy je pro genetiky velkou výzvou. Pokud se analýzou mumifikované tkáně této ženy potvrdí, že byla modrooká, bude to jasný důkaz, že Evropané dopluli do Ameriky už dávno před Kolumbem.

ZATÍMCO V EVROPĚ VLÁDNOU STAROVĚKÉ KULTURY, indiánské civilizace budují v Americe úchvatné chrámy, věnují se pokročilé astronomii a tvoří nádherné sochy a keramické nádoby. Jejich díla si získávají okamžitý obdiv i závist prvních španělských mořeplavců, kteří ke břehům Ameriky dorazí. „Můj lid a mí předci vděčí za všechno dědictví lidu ze země kaučuku!“ prohlásí v roce 1520 poslední aztécký vládce Cuauhtémoc. Řeč je přitom o prvotním národě Olméků (v jazyce Aztéků „kaučukový lid“), jehož rozkvet se datuje dávno do minulosti, do časů Ježíše Krista a římského impéria. Byli zakladatelé prvotní Olmécké říše potomky nějakého „východního“ národa, který zasel úrodné semě k vytvoření první civilizace na americkém kontinentu v dávnověku?

Zamysleme se ještě nad jednou hypotetickou možností: Jestliže Indiány považujeme za rudou populaci na základě zbarvení jejich pokožky, kam bychom zařadili stejné etnikum, kdybychom se s ním setkali mimo Ameriku? Lze věřit některým názorům, že takový lid ve Středomoří existoval a pobýval na břehu Rudého moře? Je název tohoto moře pouhou náhodou na pozadí skutečnosti, že „rudokožci“ žili na jeho březích? Co to bylo za lid? Podle peruánského historika Eduarda de Habiche se jednalo o Feničany. Slovo „Feničan“ znamená v řečtině „rudý“. A byli to také Krétané, kteří žili v tomtéž období na ostrově Kréta. Samotní Egypťané nazývali Krétany „lidé Keftiu“ (*keftin* – „rudý“) a zobrazovali je bez vousů a s rudou pokožkou, stejně jako samotné Feničany, kteří také Krétu po dlouhou dobu ovládali. Jak bychom takový lid ve středomořském prostředí nazývali? Pro Indiány byli běloši bílé tváře, bledokožci, bledoši apod. Mohli tedy Feničané a Mínojci, rudé tváře, rudokožci, rudoši, pocházet z Ameriky? Kam bychom takové etnikum zařadili a za jak dlouho by se asimilovalo s místními a okolními národy?

Znovu je třeba upozornit na záhadu, se kterou se dnešní věda stále potýká. Jedná se o množství figurek lidských postav nalézáných v Mexiku, které mají ve většině případů vousatou tvář, a hlavně semitské rysy v obličejí. Je možné, aby domorodci zobrazovali tak věrohodně tváře bílých mužů bez toho, aby je viděli? A co nalezené figurky, které mají jednoznačně negroidní rysy? Kde mohli Indiáni spatřit černochoy?

V této souvislosti si můžeme položit otázku, zda některé informace prvních španělských kronikářů o etnických zvláštěnostech Indiánů a úvahy o jejich původu nejsou neoprávněně a neodůvodněně přehlíženy jako nevěrohodné? Vždyť například španělský kronikář a dominikánský

misionář Gregorio García (1556–1627) byl za své dílo *Původ Indiánů Nového světa a Západních Indií* pronásledován inkvizicí. Přitom měl – ve srovnání s většinou dnešních vědců a badatelů – zaručeně větší možnost poznat původní obyvatele Ameriky neovlivněné vpádem Evropanů. Proto je škoda, že je studium písemných památek prvních evropských kronikářů s jejich úvahami o etnickém původu Indiánů zanedbáváno.

2.3 Indiánské legendy a tradice

„Nikdo z nás nepocházíme z této země, jsme cizinci z dalekých zemí.“

- MOCTEZUMA II. (1466–1520), POSLEDNÍ AZTÉCKÝ VLÁDCE

V POSVÁTNÉ KNIZE MAYSKÉHO KMENE Quiché *Popol Vuh* (*Knize rad*) se hned v úvodu praví: „Toto je počátek historie země zvané Quiché, tady začneme vyprávět staré příběhy, počátek a původ toho všeho, co se událo ve městě Quiché od prvního východu Slunce... Jen proto vyjevujeme toto vše na světlo světa, protože už není více vidění Popol Vuh, už není více vidění úsvitu, našeho příchodu z druhé strany moře, našeho života ve stínu, už není více vidění úsvitu života.“

Popol-Vuh dále upřesňuje, že jejich předkové pocházeli z oblasti na druhé straně oceánu ze země Tulan-Zuiva, kde bílí a černí lidé žili v domech oproti indiánským chýším. Tato kniha poskytuje také zajímavou informaci o původu obyvatel Ameriky: Dovídáme se z ní, že asi před 9 000 až 10 000 lety došlo k velké migraci evropských kmenů přes Atlantický oceán do Ameriky. Tito neznámí osídlenci se postupně dostali ze severu kontinentu přes Mezoameriku až do jihoamerických And, odkud se vydali do nitra Tichého oceánu a osídlili Velikonoční ostrov.

Cakchiquelské letopisy (*Anales de los Cakchiqueles*), další cenná mayská památka kmene Cakchiquelů z konce 16. století, se zmiňují o podobném původu tohoto indiánského kmene: „Napiši příběhy našich prvních otců a dědů, kteří se jmenovali jeden Gagavitz a druhý Zactecauh, příběhy, které nám oni sami vyprávěli, totiž, že z druhé strany moře jsme přišli do místa zvaného Tollán, kde jsme byli zrozeni a přivedeni na svět našimi rodiči, ó synové naši!“ Pro Cakchiquely z Texpanu v Guatemale, kteří byli spřízněni s Indiány kmene Quiché, znamenala „Tula“ či „Tollán“ také zdroj světla, což by v širším slova smyslu mohlo znamenat východ. A Quetzalcóatl člověk byl králem v Tollánu či Tule (viz obr. č. 8). Nenaznačuje tato souvislost skutečný význam názvu toltéckého města Tula či Tollán?

Stará aztécká legenda praví, že Quetzalcóatl odplul po moři s úmyslem, že se jednoho dne vrátí. Významný český etnolog František Vrhel v *Textech nativní Ameriky* (1978) píše, že „tato verze se prosadila v aztéckém období. Ve shodě s tradicí se každých padesát dva let, kdy se naplňoval cyklus, v němž se události měly opakovat, očekával návrat boha a krále. Podivnou shodou okolností jedna z těchto příležitostí spadala vjedno s prvními zprávami o vylodění Španělů ve Veracruz. Vousatí muži, kteří přišli po moři od východu, ze směru, jímž odešel Quetzalcóatl, nemohli být nikým jiným než Quetzalcóatlem a jeho průvodci, kteří se vraceli, aby opět převzali funkci zastávanou Moctezumou II“. V tomtéž díle je předestřena jiná verze, která praví, že Quetzalcóatl se dopustil tělesného hříchu. Zahanben hledá spásu ve vlastní oběti. Odešel z Tuly na pobřeží, kde se upálil. Jeho popel vstoupil na nebe a změnil se v planetu Venuši, která zvěstovala úsvit.

Quetzalcóatl, slavný bůh také mexických Toltéků a Nahuů, byl příslušníky těchto národů uctíván jako ztělesnění Venuše, obdivované jitřenky a večernice. Podle starých legend přibyl tento cizí bůh bílé pleti a zašpičatělého vousu do Mexika po moři od severovýchodu. Proč dostal jméno Quetzalcóatl, „Opeřený had“? Kdo to byl a proč se tak jmenoval? Zatím na to nedal nikdo uspokojivou odpověď. „Opeřený had“ byla zřejmě symbolická hodnota přisuzovaná významným vládcům záhadného původu. Podle některých badatelů měl tento výraz v původním jazyce, ze kterého později vznikla féničtina a arabština, význam „hlava či město boha, hlavní město, zasvěcené Slunci“.

TEOTIHUACÁN BYL PRO TOLTÉKY A NAHUY totéž, co je pro křesťany, židy a muslimy Jeruzalém. Kdy se tato etnika vlastně objevila na mexické náhorní planině? A jaký je jejich původ? Otázkou rovněž zůstává původ jiného mexického národa, Olméků. Skutečně existovali, nebo se jedná o vybájené etnikum? O existenci Olméků nejsou (kromě kamenných soch, o kterých pojednáváme v jiné kapitole) žádné materiální důkazy. O jejich působení se dovídáme pouze z odkazů následných mexických kultur, které založily svůj kulturní rozmach na olméckých základech. Olmécká kultura je matkou mladších mezoamerických kultur, které se zrodily v dalších obdobích. Něco obdobného jako egyptská nebo řecká kultura ve Středomoří. Archeologové usuzují, že olmécká civilizace je stará zhruba 4 000 let. V každém případě je původ amerických předhispánských kultur velice nejasný. Kdy byly například postaveny mexické pyramidy? Objevují se názory, že i dříve než ty slavné egyptské...

Legendy indiánského kmene Tzeltalů ze státu Chiapas v Mexiku hovoří o bílém vousatém učiteli, který k nim před dlouhými věky přišel z daleké země na východu. Jmenoval se Votan a byl oblečen do dlouhých splývavých šatů. Naučil je pěstovat kukuřici a bavlnu. Později se k němu připojili druhové, kteří mu v jeho snažení pomáhali. Kdo byli tito záhadní běloši? Na americkém kontinentu se vyskytuje řada dalších legend o „bozích“, kteří se na této pevnině objevili v různých epochách a na různých místech. Víme, že Hernán Cortés, jenž dobyl aztéckou říši, byl po vylodění v Mexiku přijat domorodci jakožto bůh Quetzalcóatl, který kdysi odešel na východ za moře a slíbil, že se vrátí. Aztékové zachovávali vzpomínky z minulosti na „bílé a vousaté muže“, kteří mezi nimi šířili ideu dobra.

Rovněž tak v Peru inka Atahualpa věřil v návrat bílého boha Viracochy, který kdysi připlul do Peru po moři a stejným způsobem i odešel. Historie nám zachovává příběh, kdy inka Huayna Capac, živý bůh, syn Slunce, byl v roce 1526 informován o tom, že několik zvláštních mužů bledých tváří se přiblížilo k severnímu pobřeží Incké říše v lodích podivných tvarů a výjimečných rozměrů. Když Huayna Capac slyšel o mužích světlé pleti, nebyla to pro něho žádná převratná novinka, neboť stará incká tradice se zmiňuje o bílých mužích, kteří před mnoha časy připluli do země po moři. V roce 1532 se u pobřeží Ekvádoru vylodil španělský conquistador Francisco Pizarro a vydal

se napříč říší na jih, kterou během krátké doby dobyl, aniž mu Atahualpa, syn Huayny Capaca, kladl rozhodnější odpor. A co je neméně zajímavé: Synovec Francisca Pizarra, Pedro Pizarro (1515–1602), španělský dobyvatel a kronikář, popsal peruánské Inky následovně: „Peruánské říši vládli běloši s vlasy barvy zralé pšenice. Většina šlechty vypadala bělošsky stejně jako Španělé.“

Původní indiánské říše byly vojenské velmoci, které ovládaly rozsáhlá území a ostatní indiánské konkurenty nekompromisně potlačovaly. Proto je s údivem, že tak snadno podlehly hrstce španělských dobyvatelů. Spočívalo to snad ve špatné organizaci společnosti a vojsk? Většina historiků se dnes shodne na tom, že příčinou byla slepá víra původního obyvatelstva v legendy, které prostupovaly životem obyvatel těchto říší. Indiánské tradice, jak středoamerické, tak i jihoamerické, předpovídaly pád svých říší s příchodem „vousatých bílých bohů“. A jak dodává Marcel Homet: „Tito nově přichozí, bílí a vousatí, byli opravdovými bohy, neboť někteří z nich měli dvě těla a šest noh, které mohli naprosto podle své vůle od sebe oddělit (jezdci na koních, které Indiáni neznali).“

KROMĚ NÁVŠTĚVNÍKŮ Z VÝCHODU, o kterých jsme doposud hovořili, zavítali na americký kontinent také mořeplavci ze západu a severu – kteří přišli přes Tichý oceán. Zřejmě nejstarším příběhem připomínajícím příchod cizinců přes moře z Pacifiku je legenda o králi Naylampovi, mytickém zakladateli říší na pobřeží Peru, který připlul na balzových vorech s početným doprovodem, a to z neznámé severní země. Pokud je tato legenda pravdivá, objevil se tento první vládce na pobřeží Peru někdy kolem roku 1000 př. n. l. V této souvislosti může být pravděpodobné, jak se domnívá americký archeolog Robert Wauchope (1909–1979), že některé středoamerické etnikum, možná Olmékové nebo jejich následovníci, emigrovalo až na jih do Peru, kam přeneslo kulturní, architektonické a astronomické znalosti, a dokonce i představu vousatého bílého boha s kříží, které zdobily Quetzalcóatlovo odění. Německý archeolog Max Uhle viděl v této legendě o Naylampovi zase její mayský původ. Tato migrační teorie však byla odmítnuta peruánským archeologem Danielelem C. Tellem, který prokázal, že peruánské civilizace jsou starší než ta mayská. Konečně zmiňme i fakt, že na nádobách severoperuánské kultury Mochica, která se rozvíjela v letech 100 až 800 n. l., jsou vyobrazeny obličejy, které mají europoidní rysy, tj. znaky bílé populace. Všechny tyto údaje by nepřímo potvrzovaly, že bílý muž několikrát v letech 400–1400 n. l. vstoupil na půdu západního pobřeží Jižní Ameriky. Naznačovaná přítomnost Evropanů v Americe ještě před Kolumbem musela zákonitě zanechat na obyvatelích Nového světa antropologické stopy. Lze takovéto známky shodných rysů mezi americkými Indiány nalézt? Antropologové při zkoumání mumifikovaných těl nalezených v hrobech na peruánské náhorní poušti zjistili, že tato těla vykazovala jisté znaky kavkazského, tj. bílého etnika, které jsou naprosto odlišné od základních znaků mongoloidních populací, ke kterým původní indiánské obyvatelstvo přísluší.